

PsittaScene augusti 2003 – Volume 15 Nr 3

INNEHÅLL

Frisläppande av konfiskerade amasonpapegojor i Mexico.	2-4
Hjälp till lokalbefolkningen att värdera sina naturresurser	5-7
Stor soldatara galleriet	8-11
Jordätning bland papegojor på Papua Nya Guinea	12-13
Jordätning bland munkparakiter	13
WPT:s direktörs resa till Storbritannien	14-15
WPT medlemmar - handel	15
Nyheter från <i>PsittaScene</i>	16-17
Bokrecension	17
Philippe Maisonneuf's testamente	18
WPT Allmän information	19
Vilda papegojor	20
Anledning till oro för stornäbbspapegojorna i Indonesien	

Omslagsfoto

Mark & Marie Stafford

Om ni vill köpa bilder och videofilmer av dessa fåglar i frihet och samtidigt bidra till att rädda dem, var vänliga och besök hemsidan www.parrotsinternational.org Alla inkomster går till bevarandet av papegojor. Förutom att Mark och Marie Stafford har givit oss möjligheten att använda dessa fotografier har de även donerat medel till soldatarprojektet för att stödja Ulises fältarbete denna säsong.

Frisläppandet av konfiskerade amasonpapegojor i Mexiko

Av CLAUDIA MACIAS, ALBERTO PARÁS JOSÉ JAIME GONZÁLEZ, ERNESTO ENKERLIN, BRANSON RITCHIE, ELIZABETH STONE, NADINE LAMBERSKI och D. CIEMBOR

Det var en solig dag i september 2001 då vi släppte ut i det fria 21 gulhuvade amasonpapegojor (*Amazona oratrix*) och 14 grönkindade amasonpapegojor (*Amazona viridigenalis*) i en sekundär skog, med tillräckligt med lövverk i trädtopparna, för att erbjuda papegojorna mat och häckningsplatser. Platsen för frisläppandet var Tantoyuca, Veracruz, i nordöstra Mexiko. Bortsett från sju gulhuvade amasoner som kläckts i fångenskap, så var de återstående 14 gulhuvade amasonerna och de 16 grönkindade amasonerna fåglar som hade fångats illegalt av fångstmän i det mexikanska territoriet. Dessa fåglar hade omedelbart konfiskerats av regeringen och har sedan dess hållits i närheten av deras naturliga utbredningsområde i Fundacion ARA, ett rehabiliteringscenter för fåglar.

Var fjärde fågel försågs med en radiosändare innan frisläppandet, för att kunna dokumentera deras rörelser, beteende och överlevnadsgrad. Vi fann distinkta skillnader i beteende mellan de två olika arterna av frisläppta papegojor: medan de grönkindade lätt upptogs i flockar och flyttade tillsammans över långa distanser, så formerade sig de gulhuvade amasonerna i par eller små grupper (upp till 4 papegojor) och rörde sig endast över ett avstånd av ett par kilometer runt om platsen för frisläppandet och de brukade återkomma till denna för att vila över natten. Vid uppföljningen 12 månader senare konstaterades att de gulhuvade återfanns 5 km runt platsen för frisläppandet, medan de grönkindade hade flyttat mer än 4 mil iväg då de hade upptagits i två separata vilda flockar av grönkindade amasoner, som hade passerat över under flockarnas säsongsvisa förflyttningar.

Men, hur kom vi på idén att (fram till beslutet att) släppa dessa beslagtagna fåglar lösa i naturen och vilka var riskerna som var involverade i denna process? Detta är inte en lätt uppgift. Att återintroducera konfiskerade fåglar utan allvarligt övervägande och ett noggrant genomförande skulle kunna medföra flera allvarliga risker för de vilda populationerna. Den primära motiveringen för att frisläppa dessa speciella arter av papegojor var, att dessa papegojor är hotade. Deras vilda populationer har minskat betydligt inom deras naturliga utbredningsområde. En annan orsak var att fåglarnas ursprung och deras hantering var väl känd och det faktum att fåglarna inte hade utsatts för kontakt med några exotiska fåglar eller fågelsjukdomar. En annan bidragande orsak var att fåglarna hölls under strikt hygieniska förhållanden och under säkra former vid Fundacion ARA. Slutligen hade vår grupp kunskap om och erfarenhet av att studera bägge arterna i det fria. Denna expertis var viktig för att kunna öka papegojornas överlevnadschanser efter deras frisläppande.

Involverade risker

Tre huvudsakliga risker är aktuella vad avser återintroduktion av papegojor:

1. Smittspridning
2. Önskad ekologiska effekter
3. Kulturell eller genetisk kontaminering av vild population

För att minimera risken för att oavsiktligt införa kända infektiösa ämnen in i den inhemska populationen av gulhuvad och grönkindade amasonpapegojor implementerade vi en strikt rutin avseende karantän och vi utvecklade ett praktiskt fungerande hälsundersökningsprogram för signifikativa och upptäckbara patogener, som är kända för att förekomma hos amasonpapegojor. Alla patogenanalyser visade sig vara negativa för varje papegoja.

Hälsoutvärderingarna som genomfördes ansågs vara tillräckliga för återintroduktion av dessa inhemska fåglar vilka aldrig hade avlägsnats från deras ursprungsland. Önskad ekologiska effekter är ett speciellt bekymmer är man avser att frisläppa fåglar utanför deras historiska utbredningsområde, eftersom detta leder till att arten placeras i en miljö som den inte utvecklats någon anpassningsförmåga för. För att undvika denna situation släppte vi ut fåglarna inom deras historiska utbredningsområde. Även om bägge arterna har blivit utrotade lokalt så fanns det fortfarande tillräckligt med passande habitat (för fåglarna).

När fångenskapsuppfött material används för återintroduktion, finns möjligheten att genetiska och kulturella karaktärsdrag introduceras, vilka kan ha utvecklats i fångenskap. De två flockarna av papegojor var lämpade för frisläppande i det fria då deras ursprung och geografiska källa var väl kända. Fåglarna var inte utsatta för andra fågelarter eller exotiska papegojor, därför var risken minimal för fåglarna skulle ha härmat ett onormalt beteende eller att de skulle ha varit produkt av felaktiga korsningar.

Frisläppandet av papegojorna

Vi genomförde en s.k. "soft release" dvs en metod som följer de rekommendationer som tillhandahållits av the Association for Parrot Conservation, och the International Union for Conservation of Nature (IUCN). Denna metod innehåller en s.k. "Pre-conditioning" fas och en "Post-release" fas då fåglarnas beteende studeras. Den första fasen, som innebar att få fåglarna i rätt kondition före utsläppandet, genomfördes på platsen för frisläppandet. Papegojorna hölls i voljärer med måtten 1.50 x 1.50 x 10 m, vilket medgav tillräcklig flygträning. Två flygvoljärer sattes upp, en för varje art. Vi satte upp tre sittpinnar på varje sida av voljären och förmådde fåglarna att flyga från den ena sidan till den andra under fem minuter, två gånger om dagen under en femmånaders period. Efter en tid tränade fåglarna på egen hand utan några problem

Fåglarna utfodrades samtidigt med mat från den plats där de hölls. Under sina första två veckor vid platsen för frisläppandet fick de samma diet som de under sin fångenskap. Denna diet bestod av solros-frön, jordnötter, morötter, äpplen, tamarinder, chilifrukt, majs och vatten med tillsatta vitaminer. Efter dessa två veckor hade fåglarna gradvis vants att äta lokalt tillgängliga födoämnen. Dessa hade identifierats under de tidigare dietstudierna av vår grupp som utförts på bägge arterna i naturen. Efter 6 månaders träning var alla fåglarna framgångsrikt konverterade till att äta en naturlig diet av vilda frön och inhemska frukter. Under de 8 månadernas acklimatisering hölls fåglarna från människor och sällskapsdjur. Denna period tillät formering av flocken. Fåglarna var även exponerade för naturliga predatorer som rovfåglar och däggdjur, såväl som för andra inhemska fåglar förekommande i regionen.

Före frisläppandet besökte vi grannskapet för att informera lokalbefolkningen om projektet, prata om vikten av papegojorna och deras skydd och inbjuda lokalbefolkningen att engagera sig i projektet genom att skydda och övervaka fåglarna. Alla grannar var intresserade av projektet och gav sitt löfte att skydda papegojorna. I samverkan med regeringsföreträdare tillkännagav de lokala radiostationerna projektet och betonade vikten av att papegojorna bevarades.

Frisläppandet genomfördes om morgonen och ett av de mest spännande resultaten var att få se flera papegojor som åt av vilda fröer i träden intill platsen för frisläppandet samma dag som de släpptes fria. Andra fåglar var fortfarande beroende av den erbjudna maten som stödutfodring. Vi erbjöd stödfoder och vatten tills fåglarna var helt självständiga och klarade sig själva i det fria (upp till 6 månader).

Den efterföljande fasen av iakttagelser genomfördes med hjälp av telemetriutrustning. Fyra grönkindade och sex gulhuvad amasoner spårades på detta sätt under de 12 månaderna som följde efter frisläppandet, under så lång tid som batterierna varade.

Erfarenheter efter frisläppandet

Vi såg en klar skillnad i spridningen av de två arterna av papegojor. De grönkindade bildade två flockar och båda flockarna stimulerades av passerande vilda flockar av grönkindade amasoner, som passerade över området,

och lämnade området. Endast en av dessa två flockar återvände till platsen för frisläppandet några månader senare, men lämnade området efter flera dagar. De gulhuvade bildade små flockar om 2-4 fåglar och rörde sig tillsammans runt platsen för frisläppandet. De återfanns i stort sett inom ett område 5 km från platsen för frisläppandet och använde under en längre tid platsen för övernattnings. Bägge arternas beteende var förväntat, enligt det beteende som rapporterats i våra tidigare studier på vilda populationer. De grönkindade uppförde sig mer som sina vilda släktingar bortsett från en tam individ. Efter 12 månader från frisläppandet så var 6 fåglar aktiva runt området.

De flesta gulhuvade hade utvecklat en förkärlek för voljären som de satt i innan frisläppandet och för själva platsen för detta. Flera av dem verkade ha vant vid sig såväl stödutfodringen som närvaron av människor. Två papegojor var speciellt tama: de två ungar som hade kläckts i fångenskap av vildfödda föräldrar. Efter 12 månader observerades fortfarande 14 papegojor som var kvar i området.

Ett av de mest givande resultaten var att två existerande par av de gulhuvade papegojorna försökte häcka nära platsen för frisläppandet. Ett par lyckades faktiskt mata upp två ungar men tyvärr blev både ungar och föräldrarna offer för en fångstman. Detta stöder uppfattningen att ett program för frisläppande av fåglar måste länkas till ett långsiktigt utbildningsprogram för lokalbefolkningen för att minska en av anledningarna till utrotning av papegojorna, illegal fångst.

Allmänna kommentarer och rekommendationer

Mot bakgrund av de resultat som framkom vid aktuellt frisläppande så kan vi dra slutsatsen, att det faktum att vi använde en "soft release" utgjorde en kritisk framgångsfaktor för lyckosam rehabilitering och återförande för åtminstone 50 % de berörda papegojorna. Vi rekommenderar starkt en "soft release"-metod för att återinföra beslagtagna, hotade papegojor i det fria. Återintroducering är för närvarande en kontroversiell fråga med avseende på skyddet och bevarandet av papegojor. Detta beror på det antalet risker som är involverade och på projekt som tidigare genomförts och där man misslyckats. Att återintroducera papegojor till det fria är en utmanande och svår uppgift. Och man måste försäkra sig om att de frisläppta fåglarna verkligen utgör en fördel för bevarandet av den vilda populationen och att de frisläppta fåglarna inte förorsakar allvarlig och irreparabel skada för deras egen art och/eller andra vilda arter.

Det är emellertid viktigt att komma ihåg att andra strategier för skötsel och bevarande av konfiskerade fåglar har föreslagits. När man implementerar en strategi för frisläppande så är det av fundamental vikt att de involverade riskerna minimeras och att behålla fokus på de potentiella fördelar som den frisläppta flocken kommer att medföra för de vilda populationerna.

Vi hoppas att vårt arbete kan ge några riktlinjer för kommande bevarandeåtgärder för andra papegojarter över hela världen.

Erkännande

Vi vill tacka World Parrot Trust, Defenders of Wildlife, Wildlife Conservation Society och Tecnológico de Monterrey för ekonomiskt stöd, African Safari, Infectious Diseases Laboratory från University of Georgia, Comisión México-Estados Unidos para la prevención de fiebre aftosa, och Diagnósticos Clínicos Veterinarios vilka tacksamt utförde laboratorietester på papegojorna utan kostnad.

Vi tackar de kollegor som deltog frivilligt och bidrog med sin kunskap, expertis och tid: Elizabeth Stone, Nadine Lamberski, Branson Ritchie, D. Ciembor, Pat Schroder, José Luis Manzano, Romualdo Martínez, Cynthia Carlisle, Eduardo Iñigo, Juan Vargas, och Catalina Porras.

Hjälp till lokalbefolkningen att värdera sina naturresurser

Av ANDREA JOHNSON och DONALD BRIGHTSMITH

Santiago Duran lutar sig mot oss under den dallrande hettan i Perus djungel vid middagstid. "För flera år sedan" säger han medan han med händerna frånvarande slår efter sandflugor, "så brukade männen från byn åka uppströms längs floden till det stora palmträsket". De brukade åka i januari och ta med sig sina machetes för att hugga ned palmerna där arorna hade sina ungar. Trettio, fyrtio bon per gång, männen tänkte knappt på det, det fanns ju så många fåglar. Och en sådan aragryta som vi brukade äta..."

Tiderna har förändrats, för både männen och arorna. Idag så utgör det stora palmträsket en del av nationalparken Bahuaja-Sonene, vilken tillsammans med Tambopata-Candamo Reserve Zone och Bolivias Madidi National Park, omfattar över 3,1 miljoner hektar sammanhängande primär regnskog i södra delen av Amazonbäckenet. The Native Community of Infierno (NCI), en by bestående av en blandning mellan inhemsk befolkning och mestiser där Don Santiago är en ålderman, ligger längs Tambopata floden i kanten av detta stora

skogsområde. Nuförtiden, när byborna från Infierno åker uppströms så har de för det mesta sällskap med ekoturister som är ute efter att få se just de aror som vår värd anspelar på som grytmat.

Terrängen runt byn utgör en buffert till ett av de största återstående skogsbevuxna områdena i västra delen av Amasonbäckenet, och det infödda Ese'eja folkets historiska relation till landet har medfört att deras land så här långt fortfarande är täckt med frodig tropisk skog. Av byns 10 000 hektar så har man avsatt 40 % som reservat och resten är en blandning av bra sekundär skog och röjd jordbruksmark. Under generationer så har bruket av marken bestått av skiftesjordbruk, lågskalig skogsavverkning och jakt till hushållsbehov. Detta är fortfarande fallet, men befolkningsökningen under de senaste decennierna har medfört ökade nivåer av alla dessa aktiviteter. Dessutom har under det senaste decenniet turism kommit att spela en stor ekonomisk roll för området; NCI är nu en delägare i en populär och innovativ camp för ekoturister. (Se *PsittaScene* nr 50)

Arorna i Infierno

Dynamiken i det ovanstående utgör komplexa och ibland konfliktskapande krav på byn och dess biologiska mångfald – inte minst, arorna, vars brillianta fjäderdräkt och tilldragande beteende som medför guld till byn i form av ekoturisternas dollar. Det förekommer sex arter i skogarna runt NCI: Ljusröd ara (*Ara macao*), grönvingad ara (*A. chloroptera*), blågul ara (*A. ararauna*), brunpannad ara (*A. severa*), rödbukad ara (*Orthopsittaca manilata*), och den sällsynta blåhuvade bergsaran (*Propyrrhura couloni*). De flesta arterna är hotade över hela sitt utbredningsområde genom en kombination av habitatförlust, illegal fångst för handeln med sällskapsdjur, och jakt. Även om arorna i Tambopataregionen har förmånen att leva intill en stor nästan orörd del av djungeln, så är de fortfarande hotade på grund av deras låga reproduktionstakt och deras krav på häckningsplatser.

Till skillnad från andra regioner, så är inte illegal fångst för handel ett stort problem för arapopulationerna. Men även om de dagar som Don Santiago talade om är gångna, så förekommer det fortfarande att man skjuter aror för köttets skull. De har även historiskt dödats av personer som samlar in paranötter, som ser dessa skickliga frötare som medtävlare om en värdefull ekonomisk vara. Det största hotet är kanske det mot deras fortplantningsframgångar. Trots den legendomspunna mångfalden i regnskogens flora så visar det sig att det endast finns ett fåtal typer av träd som kan forma den rymliga och hållbara hålligheten som arorna behöver för att häcka – och det träd som de i överväldigande grad föredrar är järnträdet, (*Dipteryx* arter), och detta träslag är även väl lämpat för att göra grillkol och golv. Dessa enorma hundra år gamla träd, som förekommer över hela området, säljs ofta till skandalöst låga priser till prospekterande skogsarbetare. När de väl är borta så utgör de en oersättlig förlust. Att mänskliga aktiviteter har haft en skadlig inverkan på arapopulationen i NCI framkommer i omfattande anekdotiska och jämförbara bevis från byns medlemmar och från forskare. Att byn har ett intresse ur ekonomisk ståndpunkt att bevara och öka välbefinnandet hos sin fågelpopulation är ett faktum. NCI utgör därför en utmärkt möjlighet till att

1. undersöka dynamiken i en population med låg densitet,
2. testa tekniker för holkar som prövats ut på andra platser,
3. arbeta för att stärka den bevarandeinställning som bynnevärdarna har gentemot deras otroliga naturliga resurser.

Sedan 2001 har vi arbetat med byn Infierno på dessa tre fronter för att förstå och bevara dess population av aror.

Ursprunglig regnskog

Sex timmar uppströms från Infierno så kommer man till en ursprunglig regnskog som erbjuder en bild över hur arapopulationen en gång kan ha sett ut. Här, vid Tambopata Research Center, TRC, så samlas arorna vid en av de största lerbankar s.k. ”clay licks” som är kända i Amazonas; under en bra morgon så dyker här upp mer än 1000 papegojor i en orgie av färger och ljud. Man kan inte gå in i skogen mer än 5 minuters utan att höra dem eller se en blick av röda eller blågula aror. Studier vid platser som TRC och Manu nationalpark har visat att tillgången på bon är den begränsande faktorn för populationen; det har uppskattats att mindre än 30 % av de potentiellt sett reproduktiva paren lägger ägg varje säsong. Behovet av bon, är med andra ord, större än tillgången. Detta kan vara anledningen till att de konstgjorda holkar som satts upp vid TRC har en ungefär 80-procentig nyttjandegrad. Framgång vid häckning har studerats och konstruktionen av holkarna har förbättrats sedan den första holken hängdes upp under 1994. Vad vi däremot inte har känt till var, hur en population med mindre täthet skulle ta emot konstgjorda bon. Är det så att arorna i Infierno även de har brist på boplatser? Denna fråga har stor påverkan på bevarande- och skötselåtgärder.

Med sådana tankar i huvudet, så började vi vårt arbete i samhället med att sätta skolbarnen i arbete! Barnen hjälpte till med att bygga 14 holkar, som sedan hängdes upp inom byns ägor. Vi satte upp sex stycken längs lederna vid Posada Amazonas, den camp för ekoturister som byn är delägare i och som den medverkar till att sköta och

driva och vi satte upp åtta holkar på ägor, som tillhör villiga byinnevånare. Under häckningssäsongen 2001 och 2002 så kontrollerades holkarna med 7-10 dagars mellanrum från november till januari.

Vi har anträffat blåhuvad papegojor (*Pionus menstruus*) Kinkajous, och ett varierat utbud av stickande insekter som tagit sin tillflykt till holkarna men så här långt hade inga aror intresserat sig för holkarna. Det finns ett antal möjliga förklaringar till detta. Det kan vara så att fåglarna ännu inte har upptäckt holkarna, eller sett andra aror nyttja dem. Det kan vara så att holkarna är placerade för nära områden som nyttjas av människor, och att fåglarna i NCI är mera skygga för människor beroende på att de under generationer blivit bekanta med jägarnas vapen. Det kan även vara så att holkarna är obehövliga för en population med den densitet som denna; för att uttrycka det enkelt; att fåglarna i Infierno inte lider av en brist på bon. Det kan finnas ett tillräckligt stort antal av inbjudande naturliga håligheter från vilka de kan välja.

Bevakning av naturliga bon

Studier av naturliga bohålor har varit en annan punkt som vi spetsat in oss på i våra undersökningar av reproduktionsdynamiken hos arapopulationen på byns ägor. Vi ville ta reda på var fåglarna häckar, och sedan uppmuntra byinnevånarna till att intressera sig för att bevaka och skydda fåglarna från jakt och bevara boträden från skogsavverkning. Därför började vi under 2001 att erbjuda ekonomisk stimulans till byinnevånare som visade oss arbon: USD25 betalades för ett aktivt bo och ytterligare USD25 betalades om ungen framgångsrikt blev flygg och lämnade boet. Denna strategi är effektiv på flera nivåer: det är inte endast ett intrång i lokal kunskap utan har maximerat projektets kontakter med byinnevånare. Vi förlitar oss på deras information, vi passerar genom deras gårdar, vi kommunicerar regelbundet om statusen på bon på varje persons landområde. Dessutom gör denna utbetalning av ersättning på en enkel men viktig nivå klart för folket, att arapopulationen – och lokal kunskap om denna – är värdefull som någonting annat än en källa till mat. Anekdoter från andra platser, där illegal fångst av fåglar från bona är stor, indikerar att fångstmännen har en benägenhet att komma tillbaka till bona, efter att de har visat forskarna boplatsen och fått ersättning, och då för att stjäla ungarna. Turligt nog så har vi inte några bevis för att detta skulle förekomma under vårt arbete i Infierno.

Under häckningssäsongerna 2001 och 2002, så visade byinnevånare oss totalt 12 håligheter, av vilka 8 visade sig vara aktiva arbon, och av dessa så var 4 grönvingad ara och 4 ljusröd ara. Vi hade möjlighet att övervaka dem och alla lyckades med häckning utom ett bo av åtta (ett var inte bara försvarat av arga föräldrar men även av arga afrikaniserade honungsbin.) I två av bona tog predatorer äggen och föräldrarna lade inte en ny kull. Av de återstående fem bona, så kläcktes totalt nio ungar, varav sju stycken var flygga eller nästan färdiga att lämna redet vid slutet av säsongen. Alla bon utom ett utgjordes av naturliga håligheter i stora järnträd, Dipteryx träd, håligheter av upp till fem meters djup inne i lövverket som når 40 meters höjd eller mer. I ett otroligt rede, där en ljusröd arauge kläcktes, fick klättrerskan fira ned sig 3 meter inuti trädstammen för att kunna kontrollera ungen. Enligt vår erfarenhet så utgör Dipteryx träden en nyckelfaktor för arornas reproduktionsframgång och att samordnade åtgärder, för att förhindra att träden fälls, måste vara en del av ett framtida skötselprogram. En av de mest givande aspekterna med denna övervakning har varit att dela den med byinnevånarna. Även om aror inte utgör någon nyhet för människorna i Infierno, så har många aldrig sett en ara på nära håll eller tänkt på dem som något annat än en potentiell källa till mat eller medtävlare om paranötter. Erfarenheten från att se och handha unga aror, eller att få klättra ned i en bohåla som har formats under över hundra år, förändrar människors perspektiv. Vid flera tillfällen har vi haft möjligheten att ta med oss barn ut för att besöka aktiva bon; att få se deras miner i ansiktet när de studerar en unge som kommer upp ur bohålan är en bekräftelse på att experimentell utbildning fungerar. Vi har även haft förmånen att arbeta med 7 byinnevånare som betalda fältassistenter under de senaste 2 åren, där vi har stått för löner och träning vilket gör att de i framtiden har lättare för att bli anställda vid ekocamper eller andra projekt med fältundersökningar.

På lång sikt så är arapopulationen i Infierno i händerna på skolbarnen. Även Posada Amazonas kommer att vara i deras händer på ett mycket konkret sätt; om 15 år kommer, i enlighet med den överenskommelse som slutits mellan Rainforest Expeditions och NCI, Posadastugan att övergå till NCI med full äganderätt. Nästa generation kommer att bestämma hur saker och ting skall skötas, och vi skulle gärna se att de fullt ut förstår hur integrerad deras landområdes biologiska mångfald är med deras arbete med ekoturism. Sålunda arbetar vi med att bygga upp en relation med skolorna i Infierno. Vi gör varje säsong utbildningsarrangemang, där vi diskuterar arornas ekologi och reproduktion – och varför detta berör människorna i byn.

Slutligen, så försöker vi bibehålla en hög profil i samhället, genom att närvara vid större möten, vi ger en uppdatering på vårt arbete i publika forum, vi deltar i diskussioner om papegojor vid varje tillfälle. Det är inte bara ett ansvar för projektet att rapportera tillbaka till byn hur arbetet fortskrider utan även att bevara papegojorna i människornas medvetande vilket leder till att de får ett nytt sätt att värdera fåglarna och deras bevarande. För personer som har vuxit upp med aror på sin bakgård, som stora fluoroserande ”chickadees”, så behövs det ibland en utomstående perspektiv för att understryka hur imponerande de verkligen är – och hur mycket de egentligen är

värda, levande och flygande. Trots beräkningar som antyder att en ara kan vara värd flera tusen dollar i inkomster från turister över dess långa livslängd, så talar likväl många i byn om för dig att ett 500 årigt Dipteryx-träd sålt för 100 dollar för att göra träkol av, är värt mer.

Förändra attityder

Gör då vårt arbete någon skillnad? Efter två års arbete med projektet, så är det svårt att göra en utvärdering med någon säkerhet. I bevarandeåtgärder som involverar byar, så mäts inte framgång i omedelbara lösningar utan av de små stunder då förändringarna börjar märkas. Var så säker, jakt på aror och trädfällning kommer att fortsätta. Å andra sidan så börjar vi nu höra historier, liknande den om Jesus Maria. Jesus, vars bror har arbetat för projektet, ledde oss en morgon ut till ett möjligt boträd. Vid ett strömmande vattendrag, stående under ett dipteryxträd, som måste ha stått där när Pizarro först landsteg vid Perus kust, så pekade han ut ett hål högt upp. ” Jag kom förbi här häromdagen och såg ett par ljusröda aror sitta där. Det var nära att jag sköt dem, berättar han. Men så tänkte jag – nej. Min bror letar ju efter dessa bon, det är bättre att jag avvaktar och istället visar boet för projektet.”

Bildtext för bilderna med större soldatara på sid. 9-11

Sida 9

Då vi nyligen erhållit fantastiska bilder från större soldataraprojektet i Costa Rica och då vi har haft flera artiklar om detta projekt i de senaste utgåvorna av PsittaScene, så har vi valt att låta bilder berätta sin historia här. Fågelbilderna är tagna av Mark Stafford och bilderna på fåltarbetarna är tagna av Luis Claudio Marigo, © 2003

Ovan: Ett par större soldatara som sitter på en gren nära deras bohåla i ett stort Almendroträd

Under och nere till höger: Lapa Verde teamets medlem Ulises klättrar ner i en stor hålighet för att kontrollera ungarnas hälsa och tillväxttakt.

Ovan: Ett par större soldatara kikar ut från sitt bo.

Vänster: Ulises spårar aror med radiosändare, medan teamets ledare Oliver Chassot dokumenterar deras latitud och longitud med hjälp av en bärbar GPS mottagare.

Sid. 10-11

En gång var arten utbredd från Honduras söderut till Ecuador, men idag återfinns större soldatara endast i litet antal längs denna korridor. Dessa fåglar var en del av den population som studerades och som det genomfördes bevarandeåtgärder på av Oliver Chassot och Guiselle Monge Arias med delvis stöd från WPT. Foto: Mark Stafford, Parrotsinternational.org

Jordätning bland papegojor på Papua Nya Guinea

Av CRAIG T. SYMES och STUART MARSDEN

Geophagy (jordätning) är välkänt bland neotropiska papegojor bland vilka det är vanligt att stora flockar arapapegojor kan ses när de besöker lerbankar, s.k. “clay licks”, till exempel vid Tambopata reservatet i Peru. Studier har visat att den mest troliga orsaken till detta beteende är att neutralisera giftiga och/eller bittra smakämnen från växter och frukter. Jordätning har även noterats i Afrika där gråpapegojor (*Psittacus erithacus*) har setts anlända i stora flockar för att äta av jorden på den platta marken i Lobéke´reservatet i sydöstra Kamerun. I van Rees-bergen i Irian Jaya har mängder av papegojor och duvor setts, när de åt av jorden på en kommunal plats och i Blue Mountains, nära Sydney i Australien, har större gultofskakadua setts äta jord.

Vid Salt Springs farmen i Creighton i Sydafrika har man sett den afrikanska duvan (*Columba aquatrix*) äta jord. Jorden på denna traditionella plats smakar, som namnet antyder, salt. Här är den mest troliga orsaken till inmundigandet av jord att erhålla spårämnen. Den endemiska och hotade kappapegojan (*Poicephalus robustus*) påträffas i skogar intill och arten har setts på marken och misstänks äta jord.

Jag, Craig T. Symes, tillbringade nyligen sju månader på Papua Nya Guinea och utförde undersökningar på fågelpopulationer vid the Crater Mountain Wildlife Management Area (CMWMA), på gränsen till östra Högländerna och provinsen Chimbu. Under tiden jag var förlagd vid Haia, så berättade en lokal man av Pawaianfolket om en plats där ghan hade sett palmkakadua äta av jorden. Jag besökte platsen i maj, och förevisades tre röjda områden, inte större än 1x2 meter i storlek, på en brant slänt där det förmodades att fåglarna åt jord. Slänten var nästan 8 m i höjd och den var täckt av mossor, lavar och sparsam vegetation. Ovanför slänten

växte urskog fram till skogsranden med några träd lutande över kanten med en viss vinkel. Dessa träd erbjöd mig en utsiktsplats där jag kunde se ner på platsen. Då jag kom fram till platsen såg jag tre stycken näshornsfåglar (Blyth's Hornbill) (*Rhyticeros plicatus*) och en ensam palmkakadua i den omedelbara närheten.

Sent i september hade jag samlat mer information om fåglars jordärbeteende i regionen och det omtalades om en plats nära Yabamaru där många papegojor och duvor hade setts äta. Jag erfor från en lokal jordägare att denna plats var belägen två dagsmarscher genom träskmarker från min plats vid Yabamaru. Av den anledningen fick jag aldrig möjlighet att besöka denna plats.

Lokalbefolkningen berättade att det fanns ytterligare tre platser, där mängder av olika fågelarter hade setts dricka vatten. Vattnet vid dessa traditionella platser är salthaltigt, och nyttjades faktiskt, framtill den tid då salt blev tillgängligt via koloniala bosättare, av lokalbefolkningen till att utvinna salt. Arter som är kända för att besöka dessa platser inkluderar större gultofskakdua, bergslori, och vitryggad lori. Sent i september så återvände jag till Wara Oo med min guide Ijenepe, min partner Tracy Young och två infraröda/rörelsekänsliga kameror. Jag satte fast varje kamera vid en lång käpp och satte upp dem bakom banken så att kamerorna riktades mot banken i en vinkel. Jag ändrade positionen på kamerorna en gång under de sex dagar som de var uppsatta och kontrollerade dem varje dag. Kamerorna utlöstes tio ggr vardera och varje kamera ca 2-3 timmar efter att jag hade satt upp dem. Även om kamerorna inte utlöstes under de följande dagarna så misstänkte jag att fåglarna ändå besökte banken för att äta av jorden. Jag såg palmkakaduoer och näshornsfåglar nära platsen när jag kontrollerade kamerorna varje eftermiddag och en gång kom jag lagom för att se två stycken palmkakaduoer som flög i väg från banken. Häftiga regn under de påföljande dagarna resulterade förmodligen i att fukt kom in i kamerorna och hämmade utlösarmekanismen. Jag hade lånat dessa kameror av Andy Mack (Director, WCS-PNG Program) som rapporterade om liknande problem med fukt (den årliga nederbörden uppgår till över 7 meter).

Min framkallade film gav mig lön för mödan. På varje ruta kunde jag se en ensam palmkakadua, i vissa fall helt tydligt äta jord. Mina slutsatser av detta var att under 34 minuter, så besöktes platsen av 4-5 individer. Detta kontrasterar mot de observationer man gjort i Sydamerika, där papegojor besöker platser för jordätning i flockar. Medan palmkakaduan var den enda art jag med hjälp av foto kunde bekräfta åt jord, så framgick det av diskussioner med lokala jordägare att ett antal fågelarter åt jord och drack av salthaltigt vatten. Min guide, Ijenepe, noterade att större gultofskakadua och vitryggad lori var vanliga vid två olika platser.

Nya Guinea är ett paradiset för papegojor. Vår studie producerade nästan 1000 noteringar av papegojor av 16 olika arter. Resultaten till dags dato indikerar att Nya Guinea inte bara har en högre förekomst av papegojor än de omgivande öarna, utan även att det är dubbelt så många individer per hektar. Det kan vara upp till 3 papegojor per hektar i ursprunglig regnskog, även om detta minskar till omkring 2 i störda områden som trädgårdar. Vissa arter var mycket vanliga och orangebröstad fikonpapegoja (*Cyclopsitta guilmiterti*), kunde ofta ses flyga omkring lövverket uppe i träden och på lägre höjd - med bra utsikt från min veranda påminde de mig om afrikanska dvärgpapegojor. Halmahera-ädelpapegojor (*Electus roratus*) och större gultofskakadua hördes vanligen och kunde med viss regelbundenhet ses flyga över, speciellt under tidig morgon och under sena eftermiddagar. Vid Crater Mountain så påvisar ädelpapegojorna ingen säsongsvariation i sin häckning och jag hade turen att få se ett antal bon, högt upp i lövverket, där de som bebodde håligheterna misstänksamt blickade ned på mig.

Den förmodligen mest spektakulära av alla Nya Guineas papegojor är palmkakaduan. Dess flytande genomträngande läte genom skogen hjälpte mig ofta att lokalisera dessa fåglar där de rörde sig över lövverket: dessa tillfällen upphörde aldrig att beröra mig och ett antal individuella iakttagelser av dessa spektakulära fåglar är inetsade i mitt minne. Att se på borsthuvudspapegojor i fångenskap gjorde inget för att förbereda mig på synen av vilda fåglar. De röda fjädrarna är något att beundra och det är inte underligt att de är populära i huvudprydnaderna hos lokala stammar. Bägge dessa stora arter är mycket ovanliga vid Crater Mountain med en täthet om kanske mindre än en fågel per km².

Pågående forskning vid CMWMA inkluderar en studie som fokuserar på stora papegojor, som förekommer i regnskogen, och har utförts av Paul Irag och hans grupp av assistenter.

Kommande studier här kommer såväl att öppna våra ögon för många ovanliga och intressanta biologiska under bland dessa fascinerande varelser, som att producera viktig information till stöd för bevarande och skötsel av arter. Vi hoppas att fortsatta undersökningar kan göras på papegojor som äter jord – medan observationer vid Crater Mountain stöder tesen att inmundigandet av jord görs såväl för att motverka effekten av de giftiga beståndsdelar som finns i frukt, som för att äta spårämnen, är vi fortfarande långt ifrån kunskapen om alla orsaker till att papegojor äter jord. Jordätning förekommer inte bland Pawaiianfolket och när de tillfrågades så kunde de inte lämna någon förklaring till varför fåglarna skulle äta jord.

Erkännanden

The North of England Zoological Society och Manchester Metropolitan University bekostade vår studie vid Crater Mountain. Vi tackar The National Research Institute of Papua New Guinea (NRI) för att ha underlättat vår forskning, och vi tackar the Research and Conservation Foundation of Papua New Guinea (RCF) och Wildlife Conservation Society (WCS - Papua New Guinea Programme) för deras hjälp under studierna. Vi riktar ett speciellt tack till Andy Mack och Deb Wright för deras genomgående stöd. Vi tackar Pawaiianfolket i området, och speciellt mina guider, Ijenepe, Rocksy och Sam, samt deras familjer för deras gästfrihet, vänlighet och stöd.

En munkparakit (*Myiopsitta monachus*) vid ett bo i Brooklyn, New York där den kikar ut från sitt bo på en telefonstolpe. Längs vissa gator finns det kolonier av bon gjorda av pinnar på nästan varje stolpe. Detta är den enda papegojan som är känd för att bygga bon av pinnar i det vilda, även om deras design och metoder är nymodiga. Även om de kommer bra överens med sina kolonikamrater så spenderar de mycket lång tid med att stjäla bomaterial från varandras bon, och att försvara sina bon mot sådana marodörer. Vi leddes till dessa märkliga kolonier av papegojor av Jen Usher och Jason Conradt, och efter att ha studerat bona, så kom vi till en plats där fåglarna grävde i marken. Vid närmare kontroll, vad som såg ut som att de åt frön och sedan sten visade sig vara, just det, fåglarna åt jord! De slogs om ett fåtal platser där det fanns en fin mjuk lera vanligtvis täckt av hårt packad småsten. För att få en fullständig effekt av att vara i en stad så fick de sällskap av gråsparvar och vanliga duvor – alla tre introducerade fröätare med goda anledningar till att äta jord.

Bästa WPT-medlemmar och vänner! Av Jamie Gilardi

Jag är alltid förtjust över att ta kontakt med vår medlemskår, för det mesta för att få veta vad det är som inspirerar er att bry er så mycket om papegojor, att ni väljer att stödja oss och vårt arbete. En bieffekt av dessa kontakter är, att jag får en känsla hur WPT uppfattas av våra nuvarande och potentiella medlemmar. Vi har detta globala namn och räckvidd, men de av er, som känner oss väl, inser vi har en mycket liten personal och att vi som organisation är mycket tunt utspridd. Det är t.ex. ett mindre under, att vi är i stånd att ge ut denna tidskrift fyra gånger om året. Jag måste be om ursäkt för den sena ankomsten av de två senaste numren, vi har alla arbetat ovanligt mycket med trängande bevarande- och välfärdsfrågor för papegojor och tyvärr betyder det ibland att er PsittaScene anländer sent till era brevlådor. Som ni kommer att märka i detta nummer, är vi mycket oroade över möjligheten att handel med vildfångade papegojor åter öppnas mellan Argentina och USA. Eftersom vi bryr oss mycket om handeln i allmänhet och vi vill försäkra oss om att Wild Bird Conservation Act skall fortsätta att rädda miljoner fåglar varje år, har vi lagt ner särskilt mycket tid och energi på att försäkra oss om att fåglarna vinner denna speciella kamp. Ytterligare en följd av att vi är spridda över hela världen är, att vi arbetar nästan uteslutande med elektronisk post och vi skulle faktiskt inte kunna fungera utan Internet. Vi finner emellertid, att för att kunna arbeta tillsammans effektivt, är det ovärderligt att träffas i samma tidszon och arbeta med olika WPT-aktiviteter. Jag hade nyligen nöjet att besöka UK och tänkte, att det skulle kunna vara intressant för medlemmar att få veta något om denna slags resa, i motsats till att fara till fältprojekt. I ärlighetens namn var det Rosemary Low, som fick den stimulerande tanken, att jag skulle skriva denna summering över min resa – jag skall nämna mer om henne om en minut, eftersom det är trevligt att spara det bästa till sist! Framåt ...

Jag anlände till London och hade den lyckliga slumpen att träffa på en kollega i pegojbevarandebanschen, Dr. Paul Salaman, i tillfälligtvis stan mellan en vistelse i Australien och hans hem i Quito, Ecuador. Han var vänlig nog att tillbringa dagen tillsammans med mig och en annan vän, under vilken vi diskuterade hans pågående bevarandearbete med papegojor (kommer ni ihåg ballongerna i stället för palmblad?) och hans nya ställning som chef för det Andinska bevarandeprogrammet för Conservation International. Han fortsätter att göra ett utmärkt arbete och vi ser fram mot att vara i nära kontakt för allt som gäller papegojor. Därifrån tog jag kvällsplanet från Stanstead ner till Newquay för att tillbringa en vecka på WPT:s huvudkontor.

Det är alltid en glädje att besöka Paradise Park men det är ett särskilt nöje under sommaren! Jag hade en mycket produktive vecka tillsammans med Karen, Ray, and Michelle och vi hade ett mycket nyttigt strategiskt möte med hälften av WPT: s styrelse. Victoria Ewart var särskilt tillmötesgående med att tillbringa tid tillsammans med oss och diskutera en mängd sätt att för få WPT mer direkt i allmänhetens blickfång, att hjälpa till med att sprida vårt budskap till massorna. Quentin Blakes T-tröja, som hon inspirerat till och kämpat för, har lyckats fantastiskt och jag hoppas, att ni alla köper sådana till vänner såväl som släkt, när semestertiden nalkas. I hade också nöjet att träffa Tim Bennet, som har varit mycket hjälpsam med att finna nya hem till papegojor i svårighet. Sådana här besök är alltid en virvelvind, en blandning av små detaljer och stora idéer och typiskt nog avreser jag med en känsla av att jag skulle ha kunnat ha stannat en månad.

Fastän det inte var WPT-angelägenheter hade jag den utomordentliga turen att få uppleva att decenniens arbete på Paradise Park förverkligades. Operation Choughs återinplantering av dessa fräcka Cornwallska fåglar i deras

historiska område i västra Cornwall (Chough är en kråkfågel (*Pyrrho corax*) med svart fjäderdräkt och röd näbb och röda ben). Efter att ha fött upp dessa fåglar, understött år av fältforskning och efter bokstavligen decennier av planering, släppte man ut de fyra första fåglarna i en praktfull del av kusten. Hur fantastiskt är det inte att se dessa fåglar uppleva luftens frihet för första gången – det var verkligen en oförglömlig händelse. För aktuella nyheter och bilder gå in på www.chough.org. Efter att ha tagit farväl av alla de trevliga människorna på Paradise Park, hämtade jag en hyrbil och for norrut till Wales.

Under de senaste månaderna har en närmare kontakt vuxit fram mellan mig och en kollega, som just fått sin filosofie doktorshatt i Bristol, där han studerade grävande papegojor (även kända som patagonienparakiter eller *Cyanolesius patagonus*) i hans hemland Argentina. Det visar sig att Dr. Juan Masello inte endast studerar kolonilevande papegojor, utan arbetar i själva verket med världens största papegojkoloni! Fåglarna häckar i sandstensklippor längs en strand och den första kilometern klippor har över 7 000 håligheter, utnyttjade till mycket nära 100 %. Kolonin fortsätter faktiskt ytterligare flera kilometer och innehåller åtminstone dubbla antalet fåglar. Juan och hans fru, Dr. Petra Quillfeldt, har arbetat där i många år och publicerat mängder av storartade vetenskapliga uppsatser om dessa fåglar. Juan och Petra hade vänligheten att bjuda mig på en förtjusande italiensk lunch sitt hem i Cardiff, fastän de snart skulle sticka iväg av på en fälttur i Portugal och därefter hoppades göra ytterligare en fältsäsong hos papegojorna om medel fanns. Jag lämnade dem där med deras bilder av flockar på tusentalspapegojor cirkulerande i min hjärna medan jag var på väg till London (alldeles för snabbt skulle jag kunna tillägga, eftersom jag hade glömt fråga om hastighetsgränsen på motorvägar i UK och därför gjorde mitt bästa för att passa in i lokalbefolkningen i omkring 90-100mph!)

Söder om London hade jag tillfälle att träffa en av huvudaktörerna när det gäller lagstiftning om papegojhandel, Dr. Sue Lieberman, som en gång arbetade för US Fish and Wildlife, där hon i huvudsak skrev Wild Bird Conservation Act. Hon är nu chef för Species Program vid World Wildlife Fund och hade vänligheten att arrangera ett möte på sitt kontor i Godalming, Vi tillbringade en mycket varm eftermiddag med att diskutera ett stort antal papegojhandelsärenden och hon delade med sig ovärderliga synpunkter på EU, CITES och andra huvudaktörer för vår handelskampanj.

Därför begav jag mig iväg till Cambridge för att träffa ett antal kollegor i BirdLifeInternational, särskilt doktorerna Nigel Collar och Alison Stattersfield. Förutom att vara ett världscenter för bevarande av fåglar, är de dem som gör upp och sköter den röda listan på fåglar för IUCN. Efter en omfattande och mycket produktiv diskussion om hotade papegojor, fågelhandeln och många andra bevarandebäranden, fick vi sällskap av flera andra papegojentusiaster. Däribland Tony Juniper, och träffen utvecklades till en underbar, varm sommarkväll med indisk mat och fågelprat på Nigels veranda.

Sedan for jag norrut till Chester för att träffa en annan medlem av vår vetenskapliga kommitté, Dr. Roger Wilkinson, den ende medlemmen, som jag inte träffat personligen. Vi hade en underbar eftermiddag och kväll, när vi tittade på deras program för Chesters zoo (det mest besökta zoot i UK!) diskuterade alla sorters ämnen beträffande hotade papegojor och planering för framtida bevarande.

Påföljande morgon körde jag tvärs över landet till Mansfield för att för första gången träffa Rosemary Low. Återigen, vi har haft nära kontakt under åren, men jag har aldrig fått nöjet att träffa Rosemary personligen. Det var en underbar upplevelse att sitta ner med henne för en utsökt måltid, prata med hennes fåglar och resonera om existerande och framtida projekt, däribland hennes kommande som reseledare för WPT: s resa till Bolivia och Peru. Eftersom jag kände till Rosemarys speciella intresse för patagonienparakiter, nämnde jag mitt möte med Juan Masello och hans otroliga papegojkoloni i Argentina. Hon frågade om den kommande fältsäsongen och när jag nämnde att den var beroende av finansiering, svarade hon direkt, att hon skulle själv vilja finansiera projektet! Jag var och är överväldigad av hennes generositet och ser fram mot att vårt engagemang i denna art växer. Under det jag ilade mot London och vidare till San Francisco följande dag blev jag inspirerad av Rosemarys djupa kärlek till dessa fåglar och hennes engagemang i deras framtid i naturen och i våra hem. Det var verkligen ett nöje att tillbringa tid tillsammans med alla dessa kollegor i Storbritannien att bygga starkare relationer och arbeta tillsammans på en säker framtid för alla papegojor.

Var snäll och hjälp oss att behålla vilda fåglar i naturen Bästa medlemmar i World Parrot Trust!

Handeln med vildfångade fåglar är viktig för skydd och välfärd av miljoner papegojor jorden runt. Vi på WPT arbetar därför med ett antal frågor som hänför sig till denna handel, allt från att utbilda allmänheten om handeln med levande fåglar och följderna av denna till att uppmuntra importländer att ompröva sin handelspolitik, till att stödja organisationer i exportländerna att övervaka och motarbeta exporten av vildfångade fåglar.

Under det senaste decenniet har vi hållit fram lagstiftningen i USA, Wild Bird Conservation Act (WBCA), som ett betydelsefullt föredöme för EU och andra att ta efter. Den är betydelsefull av flera skäl, viktigast av dessa är det

faktum, att den inte innebär ett förbud mot import. För att vara mer exakt stipulerar WBCA, att om ett land vill exportera sina vildfångade fåglar till USA, måste det sköta sina affärer på ett sådant sätt, att skörden av fåglar är uthållig. Vi hör ofta ett sådant språkbruk, till och med CITES uttrycker sig på ett likartat sätt. Skillnaden är endast den att enligt WBCA måste exportören visa att fåglarna produceras på ett uthålligt sätt innan handel kan ske. Det skapar därför vad som kallas en "positiv lista", eftersom det inte finns någon laglig handel med fåglar, om inte dessa ingår i ett godkänt program.

Sedan den blev lag 1992 har WBCA varit ett lysande exempel på effektiv lagstiftning och har bokstavligen räddat livet på miljoner papegojor. Den senaste vetenskapliga forskningen på nya världens papegojor visar till och med att nivåerna för tjuvfångst har mer än halverats sedan lagen stiftades. Det är inte varje dag som vi kan peka på att vetenskapliga rön påverkar politik och politik påverkar naturskydd. Men lagen har fungerat och fungerat utomordentligt väl. Tills nu ...

Under de senaste åren har Argentina föreslagit, att deras skörd av blåpannade amasoner (*Amazona aestiva*) skall godkännas av den amerikanska regeringen. Förslaget har drivit genom en räkka faser och processer och Fish and Wildlife Service har nu publicerat ett "Förslag till regel" för att godkänna och genomföra dessa import. Om denna godkänns, kommer förmodligen import av tusentals vildfångade amasoner att börja omgående.

JAMIE GILARDI

PsittaNytt

Presleys nya hem

Av Mikey Muck

I mars hade jag den fantastiska möjligheten att besöka Sao Paolos zoo, Presleys nya hem. Det är en vacker plats, belägen mellan en park och den botaniska trädgården men fortfarande innanför stadsgränsen. Zoot har en fantastisk personal, som är hängiven arbetet med att bevara Spix ara (*Cyanopsitta spixii*) och Lears ara (*Anodorhynchus leari*). Man har byggt till ett område för uppfödning för dessa speciella papegojor, vilket är skyddat för insyn från besökarna. Under mitt samtal med medlemmar av personalen fick jag helt klart för mig, att de är fullständigt hängivna arbetet med att rädda dessa häpnadsväckande varelser.

När jag var där i mars, lämnade Presley karantänen för att förena sig med de två spixhanar som lever där. I april gjorde två unga honor hanarna sällskap; de kom från uppfödningssentrat i Recife. Det är underbart att efter alla dessa år veta, att Presley är tillsammans med sina likar men det är fortfarande mycket viktigt att komma ihåg, att Presley behöver en partner. Presley vet mycket väl hur det är att vara kamrat, eftersom han hade en i 20 år. Även om han bodde i ett hem, levde han tillsammans och i gemenskap med en hona av gulnackad amason (*Amazona auriopalliata*) och han känner mycket väl till hur man uppför sig tillsammans med en hona. Förhoppningsvis kommer negativa synpunkter på hans tillstånd från människor utan kontakt med denna storartade fågel inte att få någon inverkan på det lilla antal personer, som har honor av Spix ara och som ensamma har möjlighet att verkligen hjälpa till med ett uppsving för Spix ara. Jag hoppas för Presleys skull att de är tillräckligt godhjärtade att ge Presley det som han verkligen behöver och förtjänar – en partner.

Jag vill avsluta med ett särskilt tack till Steve Martin, som genom sitt äkta intresse för Presley gjorde denna resa möjlig.

Trinidad

I augustinumret 2001 av PsittaScene berättade vi historien om återinförandet av den blågula aran (*Ara ararauna*) i Narivaträskan på Trinidad. Den hade där genom fångst utrotats under 1960-talet. Bernadette Plair från Cincinnati, som växt upp på Trinidad, organiserade import av nyfångade vilda aror från Guyana. De släpptes ut 1999. För närvarande flyger åtminstone nio vuxna och deras åtta ungar från 2001 och 2002 omkring i träskområdet.

Med medel från Cincinnati zoo och botaniska trädgård har man i mars givit ut en broschyr för skolbarn om bevarande aktiviteter. Den skulle spridas till de elva skolor i träskområdet, där 3 800 barn deltar i "Macaw Conservation Education Program" (Utbildningsprogram för att bevara aror, övs. anm.). I mars deltog också några av barnen i en karnevalstävling. I tävlingsbidraget berättade barnen sin historia och arans. Bernadette Plair samlade in pengar till material (återanvänt och billigt) för att göra dräkter. Det storartade resultatet kan beskådas i deras skapelse döpt till "Macaw King" (Arakungen, övs. anm.).

Tjugofyra män från fyra byar, som gränsar till träsket, deltar numera med att övervaka av arorna och studera deras boplatser. De fyra lagen betalas blygsamma arvoden av Cincinnati zoo.

Senaste nytt om den större soldataran

Festival förenar grannar

Av David Boddinger, Tico Times

El Castillo – En gång ett spanskt 1600-tals fäste, som skyddade den majestätiska San Juan-floden mot sjörövare och invaderande engelska örlogsfartyg, är numera en liten fiskeby vars glansfulla dagar sedan länge bleknat till slående fattigdom. Men en återhämtning har börjat här och bakom den står en rörelse, som omfattar två länder, för att skydda den större soldataran (*Ara ambigua*) från utrotning.

I april sammanstrålade ungefär 300 costaricaner och nicaraguaner i denna stad om 3000 för att fira den andra årliga Great Green Macaw (på spanska känd som lapa verde) Festival (soldatarafestivalen, övs. anm.), vilken förutom att skydda denna stora, färggranna fågel och dess primära habitat, almendroträdet, även har kommit att avspegla en internationell rörelse för att bevara det sista gransområdet för att skapa en binationell biologisk korridor, en del av den större Meso-American Biological Corridor (Mellanamerikanska biologiska korridoren, övs. anm.).

Tredagarsfestivalen organiserades av the Binational Commission of El Castillo-San Juan-La Selva Biological Corridor, Fundación del Rio, the Tropical Science Center, El Castillo Municipality Environmental Commission, the Great Green Macaw National Commission, the San Juan-La Selva Biological Corridor och the Meso-American Biological Corridor.

ProFauna Indonesia

Bästa vänner!

ProFauna Indonesia har genomfört många aktioner för att stoppa handel med hotade arter i Indonesien även om detta är mycket riskfyllt. En samordnare från ProFaunas kontor i Jakarta, Hardi Baktianoro, och två av våra medlemmar anfördes av djurhandlare den 30 juli, när de hjälpte polisen att beslagta åtskilliga däggdjur och hotade arter nära Pramuka Bird Market i Jakarta. Hundratals djurhandlare anfördes Profanaaktivisterna, tog vår kamera och mobiltelefon och våra medlemmar blev skadade. Detta brutala anfördes stoppade, när polisen sköt i luften.

Denna händelse inträffade eftersom BKSDA från Forestry Department i Jakarta uppträdde oprofessionellt. BKSDA berättade för handlarna att beslagen förorsakades av upplysningar från ProFauna och de pekade ut Hardi som en av ProFaunas samordnare i Jakarta. Därför anfördes hundratals handlare brutalt Hardi och våra andra medlemmar. Händelsen kommer inte att stoppa ProFaunas kampanj mot handeln med vilda djur i Indonesien. Vi kommer aldrig att stoppa!

Bästa hälsningar

Rosek Nursahid, Profauna Indonesia

Häckningssäsong för kejsaramason

Paul Reillo kommer i ett senare nummer att rapportera om kejsaramasonen (*Amazona imperialis*). Hans nyheter från juli var som följer:

Under en resa nyligen till Dominica fullföljde jag några landförvärv att läggas till Morne Diablotin National Park (MDNP). Det nya besökscentret är färdigt men ännu inte öppet för allmänheten. Utrymmena i den lägre delen av byggnaden är upptagna av personal från Forestry, Wildlife and Parks Division och utgör en forskningsstation för papegojprogrammet.

Hittills tyder allt på en stark häckningssäsong för de båda papegojarterna, kejsaramasonen och den blåhuvade amasonen (*Amazona arausiaca*) men kejsaramasonen har visat sig vara ”svårfångad” vid de lättövertvakade boträden. Vi såg faktiskt ett par kejsaramasoner med en ungfågel i mitten av juli, vilket verkligen är goda nyheter. Det är fullt av aktiviteter i skogen och paren uppträder fortfarande revirhävdande, vilket antyder att ungar finns i närheten. Från nu och till slutet av november kommer papegojgruppen att koncentrera sig på områden med tät förekomst och kommer att dokumentera föräldrar och ungar som förflyttar sig och söker föda tillsammans. Observationerna är ett bra vittnesmål över nyrekrytering av populationen. Häckningssäsongen för amasoner i Karibien är mindre välkänd för närvarande med äggläggning i alla månaderna mellan januari och maj och flygfärdiga ungar observerade långt in i höstmånaderna. En bestämmande faktor kan vara fördelningen av den årliga nederbörden, vilket gynnar förekomsten av skogsfrukter och skott utanför den historiska häckningssäsongen. Det mera kontinuerliga mönstret för reproduktion gör vårt arbete än mer utmanande men tycks vara till fördel för fåglarna, om de kan dra nytta häckningsmöjligheter utanför orkanssäsongen.

Senaste nytt om ugglepapegojan (kakapon)

Av Don Merton

Det blev ingen häckning i år och eftersom det inte finns några tecken på att det över huvud taget kommer att finnas ollon på några träd, verkar det osannolikt att ugglepapegojan häckar före 2005 – försåvitt vi inte kan få igång häckning med hjälp av vårt nya pelletiserade stödfoder.

Under ett uppdrag på Te Kakahu/Chalky Island i maj 2003 fann jag, att alla ugglepapegojor där till stor del livnärde sig på kärnorna av fallna mironötter (dessa är mycket större än rimu- och totaranötter och skalén är ytterst hårda!). Senare under maj fann vi identiska spår av denna föda på Maud Island. Detta var den första indikationen vi fått av att ugglepapegojan äter mironötter – på andra håll har sådana tecken varit förvillande av det skälet, att kaka och kakariki är närvarande, men ugglepapegojan är den enda papegojan på Chalky Island och Maud Island. Miro-, rimo- och totaraträd förekommer rikligt på Chalky Island och Whenua Hou/Codfish Island och de nedfallna nöterna utgör en viktig och varaktig källa till energirik föda för papegojor under vintern – särskilt under sådana år, när en eller flera av de tre arterna ger riklig skörd. Under senare delen av maj flyttade vi de fem sista ugglepapegojorna från Maud Island till Chalky Island i sydvästra delen av Fiordland – så att alla häckfåglar nu finns på Chalky Island (19) och Codfish Island (60). Sju hanar som är eller misstänks vara ofruktsamma har förvisats till Pearl Island.

Bokrecension Birds off the Perch

Larry Lachman är konsult inom området djurs beteende, Diane Grindol skriver för tidningen Bird Talk och Fran Kocher är veterinär. De har samarbetat med att skriva Birds off the Perch, vilken på omslaget anges behandla ”behandling och träning av din sällskapsfågel”; det är inte förvånande att betoningen ligger starkt på papegojfamiljen. Författarna till de 16 kapitlen är inte angivna men de framgår att ämnet.

Del ett avhandlar ”Att välja och sköta en sällskapsfågel” och del två beskriver ”Din freudianska befräddade vän”. Del tre har titeln ”Ornitologi och olympiska spelen” – detta skall inte tas bokstavligt, eftersom ingetdera ämnet behandlas! Det är ett kort avsnitt om hur man lär fåglar att härma och göra konst. Den innehåller en del information att hållas i minnet av den potentielle papegojägaren, som kan något om papegojor. ”Hundar har varit tamdjur i tusentals år. De flesta fåglar har aldrig varit ’tamdjur’. Hundar vill vara sina ägare till lags. Fåglar, å andra sidan, ser sig som din like. De tillbringar en stor del av tiden med att fundera ut, hur de med sitt uppförande och agerande kan kontrollera dig. De vill inte vara dig till lags. De vill få det de vill ha.”

Detta gäller förvisso många papegojor (fastän sällan andra arter). Boken är fullpackad med värdefull information till den nyblivne papegojägaren. Den innehåller även många intressanta fall, som är värdefulla som belysning till vissa punkter. Den finns otaliga paralleller till mänskligt uppförande, som kanske kan hjälpa några att bättre förstå fåglar men ofta tycks fastslå det självklara. Framställningen av ”Human Sexual Response Cycle” (ung. ’den mänskliga sexuella reaktionscykeln’) är inte riktigt relevant. Den skulle kunna beskrivas som ett försök att göra boken sexig!

Det finns en något egendomlig terminologi. ”Uppstötning” (regurgitation), en normal del av uppförandet vid uppvaktning, anges i index som ”partnerframkallad kräkning” (mate-induced vomiting). Där finns en del felaktiga uppgifter. Den långlivade moluckkakaduan i San Diegos zoo var i sextioårsåldern, när han dog, inte ”åtminstone åttio år gammal” (lång livslängd överdrivs ständigt i litteraturen) och stora aror har inte en livstid av 75 år. I verkligheten lever mycket få mer än 55 år.

Birds off the Perch har givits ut i USA av Simon & Schuster och kostar USD12 – utan tvekan värde för pengarna.

Sätt att samla in pengar Av Rosemary Low

1986 skrev jag en artikel om den svåra situationen för kejsaramasonen (*Amazona imperialis*), vilken publicerades i Cage & Aviary Birds. Jag nämnde, att en avsevärd summa pengar behövdes av ICBP (föregångaren till BirdLife International) för att hjälpa till med att rädda denna art. Vädjan lästes av Andrew Philp, djurskötare på Cricket St Thomas Wildlife Park i Somerset. Han kom direkt på ett mycket effektivt sätt att få in bidrag. Han satte upp ett anslag om kejsaramasonen och inbjöd besökare att kasta mynt i dammen. Inom fyra veckor hade han samlat in GBP288! En check på detta belopp skickades till ICBP. Av någon anledning kan besökare av parker och trädgårdar inte motstå att kasta pengar i grunda delar av vattensamlingar. De måste finnas hundratals sådana, som är tillgängliga för allmänheten. Försedd med litteratur och några exemplar av *PsittaScene* (vår administratör skickar dig gärna några extra tidningar) kan du gå till chefen för en lämplig attraktion och förklara ditt ärende. Be om tillstånd att sätta upp planschen ”Help Save the Parrots” (se bild). Dessa kan World Parrot Trust skicka ut. De

kommer kompletta med en sparbössa som en del av dessa. Att sätta upp denna affisch visar att en zoo eller annan organisation har ett verkligt intresse för att bevara papegojor.

Hålla föredrag

Minst två av våra medlemmar i Storbritannien efterfrågas som talare vid möten med papegoj- eller fågelklubbar. I stället för att ta betalt ber de om ett bidrag till WPT. De lämnar information om WPT:s arbete och medlemskapsbroschyrer och exemplar av PsittaScene finns tillgängliga. Om du håller föredrag eller visar bilder, ta kontakt med vår administratör i Glanmor House. Hon kan förse dig med foldrar om medlemskap och "Happy Healthy Parrot".

Papegojor i skolan

Är du lärare? Kan du få tillstånd att ta med en papegoja till skolan? Om så är fallet, skulle du kunna hålla terminens mest populära lektion! Samtidigt skulle det finnas möjlighet att berätta för dina elever om de hot, som möter papegojor i naturen och WPT:s arbete för att hjälpa dem. För att inte nämna att det är viktigt att betona att deras familjer aldrig skall köpa en vildfångad papegoja.

Tillverka saker för försäljning

Äger du en affär där du har direktkontakt med allmänheten, har du den idealiska platsen att göra reklam för WPT och att samla in pengar. Vår medlem i Australien, Anne Morrison, kom för några år sedan på denna idé. I sin affär, Pioneer Pottery, i Todd Mall, Alice Springs, hade hon till försäljning varor hon själv tillverkat och gav 50 % till WPT. Bland varorna fanns även presentkort. Litteratur om WPT fanns på framträdande plats.

Arbetar du hos en veterinär?

Arbetar du hos en veterinär eller har du goda förbindelser med en sådan, be honom eller henne att lägga fram broschyren "Happy Healthy Parrot" och medlemskapsbroschyren i väntrummet.

Papegojfest

Under WPT:s tredje år (1991) samlade flera medlemmar in pengar under sommarmånaderna genom att ställa till med en papegojfest. En medlem skickade intressanta recept på kakadupunsch och grillad undulat. Naturligtvis bara på skoj,!

Avgift på annonser

Ytterligare en insamlingsidé kom under WPT:s första år från en medlem i en belgisk papegojklubb. Medlemmar ombads att betala lite mer för annonser i sin tidskrift Parakieten-Revue. Den extra inkomsten skänktes till WPT. Andra klubbar som ger ut en tidskrift skulle kunna tänka på detta.

Företagssponsring

De medlemmar, som arbetar i stora företag kanske skulle vilja uppmärksamma företagets styrelseordförande på WPT:s mål och aktiviteter. De skulle kunna påpeka PR-fördelarna med att adoptera papegojorna eller kanske en art. Tillverkande företag har en stor möjlighet härvidlag! Om du har genomfört någon ovanlig idé för att samla in pengar, var snäll och meddela oss detta!

Lägger du mycket pengar på lotterier? Om så är fallet kanske du skulle vilja följa Avril Bartons exempel. Allt sedan lotteriets start 1995, har hon varje vecka satsat pengar på speciella nummer som hennes gråpapegoja Dudley dragit. Hon skrev och berättade för oss om dessa nummer. Vem vet, de kanske kommer upp en vacker dag!

Anledning till oro för stornäbbspapegojorna i Indonesien **Av Stewart Metz och Kris Tindige**

Den världsomfattande populationen av svartskuldrad stornäbbspapegoja (*Tanygnathus megalorynchos*) har uppskattats till "mer än 100 000 fåglar". Detta låter till att börja med som ett stort antal men deras ställning kan vara svag.

När det hemliga indonesiska undersökningslaget KBSK (numera kallat ProFauna Indonesia – se också PsittaNytt) undersökte fågelmarknader i Indonesien, fann man att stornäbbspapegojan var den minst vanliga de såg. Samtidigt var det den dyraste, till och med dyrare än kakaduer. På en viktig plats där fåglarna fångas (Waigeo Island på West Papua) närmar sig salupriset tritonkakaduan (*Cacatua galerita triton*). Man kan av den anledningen oroa sig för att stornäbbspapegojan ligger i riskzonen, åtminstone för några underpopulationer.

Till att börja med en kort bakgrund om denna relativt lite kända men fantastiska papegoja. Den är allmänt utbredd och förekommer på en stor del av Nusa Tenggara, Indonesiens centrala öar, West Papua och några öar utanför Sulawesi och (utanför Walleceanlinjen) på Balut Island, utanför södra Mindanao, Filippinerna. Stornäbbspapegojor kan även ha införts till Filippinerna. Denna allmänt utbredda förekomst kan till del förklaras av det faktum att stornäbbarna är kända för att flyga mellan små öar.

I likhet med kakaduor är stornäbbspapegojor skygga när de äter men i motsats till de förra, flyger de ofta ut över havet och återvänder till land. Enligt fångstmän på Gam Island vilar papegojorna sig faktiskt bara efter att ha flugit från Gam till en närbelägen ”Stone Island”. Stornäbbar har under observationer helt nyligen på Waigeo Island, West Papua, mellan den 24 juni och 3 juli iakttagits av en av oss under flygning mellan grannöar. Enligt Thomas Arndt lever stornäbbspapegojor i skogar i kustområden, i undervegetation samt öppen och delvis röjda områden under 1 200 m; Ibland besöker de odlade områden och kokosnötplanteringar (vilket kan bidra till deras lokala benämning).

Vid ett besök på Seram på Moluckerna 2002 syntes några få stornäbbar. Vid en återkomst till Indonesien 2002 påträffades emellertid inte en enda stornäbb vare sig på West Papua eller på Sumba. Detta skulle delvis kunna förklaras av en halvårslång, svår torka på båda platserna. Men också expeditioner gjorda av andra till Sulawesi och Halmahera påträffade endast ett fåtal stornäbbar. Eftersom stornäbbar tidvis kan vara mycket högljudda och även besöka avverkade områden verkar det osannolikt, att man helt enkelt förbisett dem. I stället erkände flera av de yngre fångstmännen att de visste mycket lite om dessa fåglar, eftersom de hade blivit ”sällsynta”.

Det finns faktiskt vetenskapliga data, som stödjer slutsatsen att stornäbbspapegojan verkligen kan vara i riskzonen, i varje fall vissa populationer (t.ex. Sumba och möjligen Seram). Papegojpopulationer kan uttryckas antingen i absoluta tal eller i antal fåglar per m² eller hektar (dvs. koncentration). Ettdera sättet kan visa att en population kan löpa risk att minska. Data uttryckta i absoluta tal antyder, att stornäbbspapegojan är extremt utsatt på Sumba. 1995 rapporterade forskare från Manchester, att antalet *T. megalorynchos* på Sumba uppgick till endast cirka 3 500, jämförbart med eller bara blygsamt större än det för den höggradigt hotade orangetofskakaduan.

Stornäbbens koncentration jämförbar med ädelpapegojans (*Electus spp*)

När det gäller att bestämma koncentrationer: I en undersökning på Sumba utförd av BirdLife Indonesia 2002, var stornäbbspopulationen 8 fåglar per 1 000 hektar (jämfört med 2-4 för orangetofskakaduan). Detta förhållande av 4 till 6 för stornäbbar jämfört med orangetofskakaduor överensstämmer också med resultat från en annan studie och är jämförbart koncentrationen av ädelpapegojor (*Electus*), vilka betraktas som i hög grad hotade på Sumba. Det skall understrykas, att också dessa jämförelser kan felaktigt gynna siffrorna för stornäbbar, vilka är lättare att räkna på grund av deras högljuddhet men även till följd av deras förkärlek att leva nära bebodda trakter och att flyga ut över havet. 1998 rapporterade Marsden, att *T. megalorynchos* fanns med en koncentration av 8,8 fåglar/km² i icke avverkade områden och på en höjd av under 180 m, och 11 fåglar/km² i avverkade områden. Dessa uppskattningar minskade till 1,5 fåglar/km² i avverkade områden över 300m. För åtminstone låga höjder är dessa tal jämförbara med dem för den hotade kakaduan på Seram.

Det är därför klart att det finns otillräckliga kunskaper om Tanygnathusarter i naturen. Slutsatsen att de kan vara i riskzonen tycks vara grundad på endast begränsade vetenskapliga data. Eftersom fördelningen av dessa papegojor är så vidsträckt, verkar det troligt att även om det verkligen finns mer än 100 000 stornäbbar i naturen, kan koncentrationen i ett enstaka område vara mycket låg. Detta skulle kunna leda till problem, som är förbundna med en åldrande population och/eller ett otillfredsställande förhållande hanar-honor. Denna senare fråga kan bli speciellt viktig för tanygnathusarterna, när man tar i betraktande den påstådda skyggheten hos hanar, honornas ovanliga dominans och den låga hona:hane-relationen även hos vildfångade fåglar i fångenskap.

Möjliga områden med lokal utrotning

Det kan dessutom finnas områden med lokal utrotning, eftersom dessa papegojor finns representerade på ett stort antal små öar. Detta gällde för *C. moluccensis* (Moluckkakaduan), som numera troligen är utrotad på Haruku och Saparua (två öar strax sydväst om Seram). Denna lokala utrotning kan också påverka andra papegojarter som underpopulationer av palmkakaduor eller den sydöstra underpopulationen av den australiensiska rödstjärtade korpakduan. Skall vi vänta med att ytterligare studera problemet, tills vi säkert vet, om den är på väg mot utrotning?

Förhoppningsvis är detta bara en retorisk fråga.

Tack

Medel till Kris Tidiges expedition i Waigeo tillhandahölls av Tanygnathus Society och var en gemensam ansträngning av Project Bird Watch-the Indonesian Parrot Project och Papua Bird Club.

Kanarievingad parakit (*Brotogeris versicolurus*)

Av Dart Humeston © 2003

Kanarievingad parakit som äter på blomman av rakborsträdet (*Pseudobombax ellipticum*) i Florida. Andra brotogerisarter i Peru lever av nektar och frön från ett närbesläktat träd – kapockträdet (bomullsträdet) (*Cieba pentandra*) genom att dra ut moln av vita bomullslignade tussar på jakt efter frön – tussarna som även kallas

kapock lämnade fram till mitten av 1900-talet material till stoppning av livvästar. Den kanarievingade parakiten lyckas ofta etablera vilda populationer i Nordamerikanska städer, däribland en som har levt i San Francisco i decennier.

För fler bilder, se www.dartscape.com